

М.Оспанов атындағы Батыс Қазақстан Мемлекеттік медицина университеті

Студенттің өзіндік жұмысы

Тақырыбы : “Өлім. Өлім белгілері. Танатогенез. Терминальді жағдай, өлімнен кейінгі өзгерістер”

Орындаған: Абилов Ерлан Жұбанышбекұлы

Жоспары:

- 1.Өлім.Оның бейнесі және патогенезі**
- 2.Терминалды жағдай және алғашқы көмек көрсету**
- 3.Өлімнен кейінгі өзгерістер**

Өлім (*Mors*) —

ажал. Организм тіршілігінің қайтпас сөнуі, жекеленген өмірдің құтылмас ақыры. Адам өлісімен өлі денеге, яғни мәйітке кейін мүрдеге айналады.

Терминалды жағдайдың кезеңдері мен олардың клиникалық көріністері

Преагония

Агония

**Клиникалық
өлім**

**Биологиялық
өлім**

Преагония. ОЖЖ қызметінің бұзылыстары мен гемодинамика бірден нашарлауымен сипатталады.

-есі сақталған,бірақ емделуші өте баяу,есі шатасқан;

-терісі боз н/е көгерген;

-пульсі жіп тәріздес,тахикардия;

-АҚ 80 мм с.б.биіктігіне дейін төмендейді;

-тыныс алуы жиілейді

-көз қарашығы жіңішке,жарыққа беретін реакциясы жоқ

-осы фаза ұзақтығы бірнеше минуттан,бірнеше тәулікке дейін

созылады

Агония (грек сөзі agonia-күрес)

- естің болмауы мүмкін,бірақ естуі мүмкін;**
- сирек,ырғақсыз жанталаса тыныс алу байқалады;**
- пульсі ірі тамырда ғана анықталады,брадикардия дамиды;**
  - терісі өте боз,акроцианоз;**
- көз қарашығы кеңейген,жарыққа реакция беруі өте әлсіз;**
  - тырысулар,нәжіс бөлулер болуы мүмкін**

Клиникалық өлім. Бұл бірнеше минут (3-6 минут) аралығында болатын ағзаның басынан кешіретін жағдайы.

-үйқы артериясында пульстің болмауы;

-АҚҚ нөлге тең;

-апноэ;

-тыныс алуы жиілейді

-көз қарашығының жарыққа реакциясы

жоқ

-есі жоқ

Клиникалық өлімнің негізгі белгілері

Біріншілік жүрек аурулары:

1. МИОКАРД ИНФАРКТИ
2. МИОКАРДИТ
3. Туа және жүре пайда болған жүрек ақауы
4. АРИТМИЯ

Тыныс жеткіліксіздігі:

1. Жіті тыныс жеткіліксіздігі
2. Созылмалы тыныс жеткіліксіздігі

ОРТАЛЫҚ ТЫНЫСАЛУ РЕГУЛЯЦИЯСЫ МЕН ҚАН АЙНАЛЫМ БҰЗЫЛЫСЫ:

1. Вегетативті нерв жүйесінің қозуы
2. Гормональді бұзылыстар

ҚОРШАҒАН ОРТА ӘСЕРІ

1. ФИЗИКАЛЫҚ (жоғары температура, механикалық асфиксия)
2. ХИМИЯЛЫҚ (у, фармакологиялық препарат)

ГОМЕОСТАЗ, ОРГАНИЗМ РЕАКТИВ ТІЛІГІ БҰЗЫЛЫСЫ:

1. Қан кету
2. Стресс
3. Шок

Биологиялық өлім.
Организмнің әрекеті қайтымсыз өзгеріп, аутолиздік үрдістер басталатын кез.

- мөлдір қабықтың бұлдырлануы, көз алмасының жұмсауы;
- дене температуарсының айналадағы орта температурасына дейін төмендеуі;
- өлік дақтары;
- өлік денесінің қатаюы;

Өлімнің алғашқы белгілеріне:

Мәйіттің сууы

**Мәйіттің сіресіп
қалуы**

Мәйіттің кебуі

**Қанның қайта
бөлінуі**

Мәйіт дақтары

Мәйіттің сууы – өлгеннен соң организмдегі зат алмасуының үрдісінің тоқтауына байланысты. Дене жылуы бірте – бірте азайып, айналадағы температурадан 0,5 – 1 С төменірек дәрежеге дейін түседі

Мәйіттің сіресіп қалуы - дене бұлшықеттерінің қатайып, тартылып қалуына байланысты. Бұл өзгерістердің негізіндегі биохимиялық үрдістер жатады.

Қанның қайта бөлінуі – өлгеннен соң артерия қан тамырының қысқаруы нәтижесінде қан вена тамырларына өтеді және өзінің салмағына байланысты дененің төменде жайғасқан бөліктеріне жинала бастайды.

Мәйіт дақтары – өлгеннен соң 2 -4 сағаттан соң пайда болады. Олар мәйіттің төменгі бөліктерінде көкала – қызыл немесе қоңыр – күлгін түске боялады.

Терминальді кезең клиникалық өлім жағдайында реанимациялық шаралар кешені қолданады. Медицинаның организм тіршілік әрекетінің сөнуі мен қайта қалпына келу заңдылықтарын зерттейтін ерекше саласы *реаниматология* деп аталады

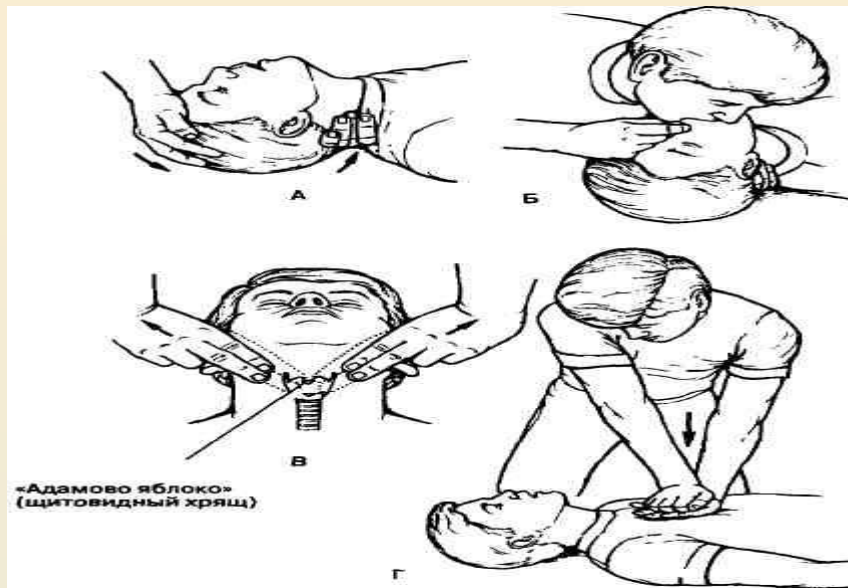

ТАНАТОГЕНЕЗ – ӨЛУ ЗАҢДЫЛЫҚТАРЫН ОНЫҢ
СЕБЕПТЕРІН ЖӘНЕ ӨЛІМНЕН КЕЙІНГІ
ӨЗГЕРІСТЕРДІ ЗЕРТТЕЙТІН ІЛІМ. СОНЫМЕН
ҚАТАР ӨЛІМ БЕЛГІЛЕРІН ЗЕРТТЕЙТІН САЛА.

Реанимациялық шаралар

Жүрек-өкпе реанимациясының негізін салушы австриялық дәрігер Петер Сафар.Сафардын үштік әдісі.

Өлгеннен кейінгі өзгерістер:

Өлгеннен кейін органдар мен тіндерде қайтымсыз өзгерістер бірден дамымай, ұзаққа созылады, сондықтан мәйіттен алған мүшелер мен тіндер трансплантат ретінде пайдаланылады. Бүгінгі таңда мәйіттің қанын құю, тіндер мен мүшелерді ұзақ сақтап, клиникада қолдану кең орын алды.

Өлгеннен кейін мәйітте биологиялық өлімге тән бірқатар үрдістер қалыптасады; олар мыналар: мәйіттің сууы, мәйіттің сіресуі, мәйіттің кебірсуі, мәйіттегі қанның орнын ауыстыруы, мәйіттік дақ, мәйіттің бұзылуы.

Өлімнен кейінгі белгілеріне аутолиз және шіру үрдістері кіреді.

Өлік таңбалары. Олар жүрек тоқтағаннан кейін өліктің астыңғы бөлімдеріне қан ағып онын тері сыртына көрініп тұруына байланысты пайда болады. Өлік таңбалары организм тіршілігінің тоқталғаның көрсетеді және өлудің ең анық белгісі болып табылады.

